

Elaborarea și implementarea proiectului de educație pentru sănătate în comunitate

*E. Bedicov, S. Galemba, M. Negrean

National College of Medicine and Pharmacy
 28, N. Testemitanu Street, Chisinau, Republic of Moldova

*Corresponding author: +373792428904. E-mail: cancelarie@cnmf.md
 Manuscript received March 05, 2012; revised April 30, 2012

Elaboration and implementation of a project for community health care education

The research of the authors aims at addressing the issues of generating, drafting, and implementing health education projects in the community. This study was conducted by qualified medical assistants (group 201, 301), and nurses (group 204, 305) in a high school (totally 119 students). Thus, six health education projects were developed and implemented in the community. The results of these projects were members of the community acquiring new knowledge of disease prevention through the use of early detection methods and a positive change in their quality of life. The project's facilitators applied the health education project results to their future professional activities, in order to inform people in the community about the prevention of surgical pathology and morbidity, which has led to a resolution of problems relating to health education with students, given the high load of family doctors who often overlook these activities.

Key words: health, a healthy lifestyle, education in community, family practice.

Разработка и внедрение проекта по пропагандированию здорового образа жизни среди населения

Проведенные исследования убедительно доказывают эффективность применения проектов по пропаганде здорового образа жизни в условиях первичного сектора семейной медицины. Скрининг был проведен среди студентов Национального колледжа медицины и фармации, фельдшерское (гр. 201, 301) и медсестринское отделение (гр. 204, 305), всего 119 студентов. Были составлены и внедрены в центрах семейной медицины 6 проектов по пропаганде здорового образа жизни. В результате населением семейного участка приобретены новые знания, в профилактике заболеваний, используя методы раннего их распознавания, что приводит к улучшению качества жизни. Будущие медицинские работники среднего звена, участвующие в проекте, смогли значительно расширить объем знаний, которые в дальнейшем будут с успехом использованы в практической деятельности. Благодаря внедрению проектов, студенты медицинского колледжа оказали эффективную помощь семейным врачам в пропаганде здорового образа жизни, поскольку этот раздел их деятельности остается несколько в тени из-за большого объема выполняемой работы.

Ключевые слова: здоровье, здоровый образ жизни, санитарное просвещение, семейная практика.

Actualitatea temei

Activitatea oricărui profesionist, din orice domeniu, reflectă calitatea educației profesionale, a cunoștințelor acumulate, a minimele deprinderi practice pe care le-a dobândit în instituția de învățământ, pe care a absolvit-o. Reieșind din directivele Uniunii Europene de recunoaștere a calificării profesionale, din recomandările și strategiile OMS și Legislația RM în domeniul instruirii, învățământul medical în Colegiu trebuie să transmită viitorilor specialiști cunoștințe științifice, competențe profesionale, pentru a asigura promovarea modului sănătos de viață și tratarea diverselor patologii. Preocuparea privind sănătatea publică a devenit o prioritate de bază în politica statului nostru. Pregătind cadre medicale medii de specialitate pornim de la convingerea, că viața și sănătatea omului este cea mai mare valoare care există, iar starea de sănătate bună a populației este o condiție esențială pentru asigurarea progresului economic și social (din Politica Națională de Sănătate a RM pe anii 2007-2027).

În felul acesta, de rând cu alte metode de predare-învățare-evaluare cunoscute, se conturează ideea de implementare a metodei proiectului, care prin ponderea sa a devenit un imperativ al timpului. Viitorul specialist trebuie învățat să se integreze în societate prin proiecte individuale și de grup în scopul dezvoltării personalității și formării competențelor profesionale [6].

Majoritatea cadrelor didactice nu sunt pregătite să-și asume rolul de ghid sau facilitator și să predea, utilizând metoda proiectului. Cei care fac trecerea la instruirea, bazată pe proiecte, se confruntă cu unele provocări, pe care trebuie să le depășească prin utilizarea unor practici didactice noi. Deoarece "omul cât trăiește învață", a fost luată decizia de a perfecționa și implementa pe larg metoda *proiectului de educație pentru sănătate* în predarea-învățarea-evaluarea disciplinei Chirurgia.

Metoda proiectului ca tehnologie educațională include o gamă largă de metode didactice ce generează formarea individuală, progresivă: discuția, conversația euristică, demonstrația, jocul de rol, problematizarea, simularea, brainstorming-ul etc.

Insuficiența sau lipsa totală de informație în rândurile populației despre patologii chirurgicale cu risc vital, metodele de depistare precoce, asistența de urgență în stări critice, complicațiile ce survin din cauza neadresării sau adresării tardive la medic a pacienților din teritoriu, ne-au determinat să aplicăm metoda *proiectelor de educație pentru sănătate*, care au menirea să îmbunătățească calitatea vieții populației prin promovarea modului sănătos de viață.

Metode și materiale

Studiul a fost realizat de către studenții calificărilor felcer (gr. 201, 301) și asistent medical (gr. 204, 305), fiind ghidați de pro-

fesor (în total 119 studenți). Au fost elaborate și implementate în comunitate 6 proiecte de educație pentru sănătate. S-au utilizat: documentarea științifică și bibliografică, experimentul pedagogic, proiectul, observarea curentă, chestionarea, atelierul de instruire, interviul, pregătirea materialelor intuitive, discuții euristice etc. În rezultat: membrii comunității au asimilat cunoștințe noi în prevenirea bolilor prin utilizarea metodelor de depistare precoce; echipele de proiect au valorificat rezultatele proiectului de educație pentru sănătate pentru a le aplica în viitor în activitatea profesională și a reduce procentul morbidității în societate; se rezolvă problemele de educație pentru sănătate cu ajutorul studenților, având în vedere încărcătura mare a medicilor de familie, care adesea scot din vizor această activitate.

Proiectul este un proces nerepetitiv care realizează o cantitate nouă, bine definită, în cadrul unor instituții de învățământ sau organizații. Proiectul are o acțiune unică, nouă, compusă dintr-o succesiune logică de activități cu caracter inovațional de natură diferită, realizate într-un mod metodic organizat, având puncte de plecare și puncte de finalizare bine definite, destinate pentru obținerea performanțelor [4]. Un proiect tematic este o extindere, o investigare a unui subiect din sfera idealului sau practicului către care studentul își îndreaptă întreaga atenție și energie. Proiectul îi implică pe studenți în sfera investigației asupra evenimentelor și fenomenelor despre care doresc să învețe mai mult [8].

Profesorul stabilește lista temelor de proiect, perioada de realizare și-i inițiază pe studenți asupra etapelor și tehnicilor de lucru (individual sau în echipe de colaborare) [1]. Studenții trebuie să fie orientați, îndrumați și sprijiniți de profesor în colectarea datelor necesare, iar pe parcursul realizării proiectului să beneficieze de consultații și de evaluări parțiale. La aceste evaluări, ca și la evaluarea finală, profesorul operează cu anumite criterii, referitoare, atât la proces (documentarea, utilizarea datelor și a informațiilor, la formularea concluziilor etc.), cât și la produs (structura proiectului, concordanța dintre conținut și temă, capacitatea de analiză și sinteză).

Ce se evaluează în fond la realizarea unui *proiect de educație pentru sănătate*? Se evaluează capacitatea de selectare a unor metode de lucru adecvate; utilizarea corectă și diversă a bibliografiei; corectitudinea informației; organizarea informației și a materialelor în proiect; activitatea în echipe de colaborare; calitatea prezentării proiectului; formarea capacității de a folosi cunoștințele și abilitățile acumulate anterior în luarea unor decizii bine gândite [10].

Temele proiectelor sunt stabilite din timp, în comun cu studenții: cancerul mamar, cancerul bronhopulmonar, traumatismele, complicațiile maladiei ulcerose, pancreatita, tuberculoza chirurgicală, infecția chirurgicală aerobă, echinococoză. La începutul semestrului, profesorul anunță temele proiectelor care urmează a fi elaborate, se constituie echipele de proiect (câte 3-4 studenți), se stabilește durata elaborării (în mediu 1 lună). În acest timp, profesorului îi revine rolul de consultant, îndrumător, coordonator, motivator, colaborator, evaluator [9].

Rolul profesorului în elaborarea proiectului

Este foarte important ca profesorul să pună accentul pe stimularea efortului propriu al studenților, făcându-i responsabili și stăpâni pe efortul creativ independent (fig. 1). Studenții preiau inițiativa, stabilesc obiectivele, prelucrează informațiile, adoptă decizii, activează în echipe de colaborare, realizează singuri baza proprie de cunoștințe. Când elaborarea proiectului este finalizată,

se prezintă în cadrul orelor teoretice sau practice, în fața grupului (publicului), apoi se asigură parteneriatul cu comunitatea. Prezentarea proiectului la această etapă are o importanță deosebită pentru viitorii formatori în educația pentru sănătate. Are loc:

1. Solicitarea opiniei colegilor de grup, atât în ceea ce privește elaborarea, cât și modul de prezentare a proiectului (evaluarea reciprocă).

2. Repetarea prezentării proiectului în public, ceea ce va facilita prezentarea lui în comunitate.

3. Prezentarea proiectului servește ca model pentru ceilalți colegi, care vor ține cont în viitoarele elaborări de proiecte.

4. Formarea abilităților de implementare a proiectului în comunitate (activități, metode de lucru).

5. Evaluarea elaborării proiectului de către profesor, care:

- valorifică tehnicile de activitate intelectuală; munca creatoare; corectitudinea informației; competențele de comunicare;
- stimulează inițiativa și independența studenților;
- încurajează posibilitatea de a-și prezenta cunoștințele și competențele, ce favorizează interesul față de învățare.

Înainte și după prezentarea în grup, profesorul organizează cu studenții ateliere de instruire pentru formarea formatorilor, care vor merge în teren. În cadrul atelierelor îi instruieste în:

- efectuarea legăturii cu partenerii din comunitate;
- stabilirea orarului activităților;
- prezentarea în fața partenerilor și în fața publicului;
- utilizarea regulilor de activitate în echipe de lucru;
- alegerea metodelor de lucru și modul de aplicare în cadrul activităților programate; întreținerea discuției libere, demonstrând materialele informative și organizând activitatea în atelierul de instruire etc.;
- selectarea modalității de evaluare a proiectului.

Fiind siguri de propriile capacități, membrii echipelor de proiect își planifică pașii următori în implementarea proiectului. Pe parcursul implementării și în finalul proiectului are loc monitorizarea și evaluarea activităților pentru urmărirea rezultatelor obținute și scoaterea în relevanță a impactului proiectului aplicat. Se aplică strategii de evaluare în toate componentele proiectului: observarea curentă; chestionarea; demonstrarea abilităților practice în atelierul de instruire; interviul etc.

În rezultatul aplicării proiectului:

1. Studenții s-au îmbogățit intelectual, dorind să activeze ca formatori în proiecte de educație pentru sănătate.

2. Studenții au fost plasați într-o experiență de viață, fiindu-le dezvoltate inițiativa și creativitatea, colaborarea, cooperarea și ajutorul reciproc.

3. Folosind proiectul ca metodă de evaluare interdisciplinară, studentul a fost pus să caute, să sintetizeze, să asocieze, să compare și, nu în ultimul rând, să aplice cunoștințele, indiferent la ce disciplină au fost dobândite. Astfel, s-a dovedit că proiectul, ca metodă alternativă de studiere, are un real potențial formativ, superior celorlalte metode de studiere și evaluare.

4. Depășind etapa entuziasmului în fața metodei proiectului, pe parcurs, cei mai mulți studenți devin mai motivați și consideră activitățile din proiect mai pline de semnificație, mai relevante și mai interesante pentru viața lor.

Implementarea proiectului se exprimă în consecințele pozitive la diferite niveluri:

- Participanții din grupurile țintă asimilează cunoștințe noi în prevenirea bolilor chirurgicale prin utilizarea metodelor

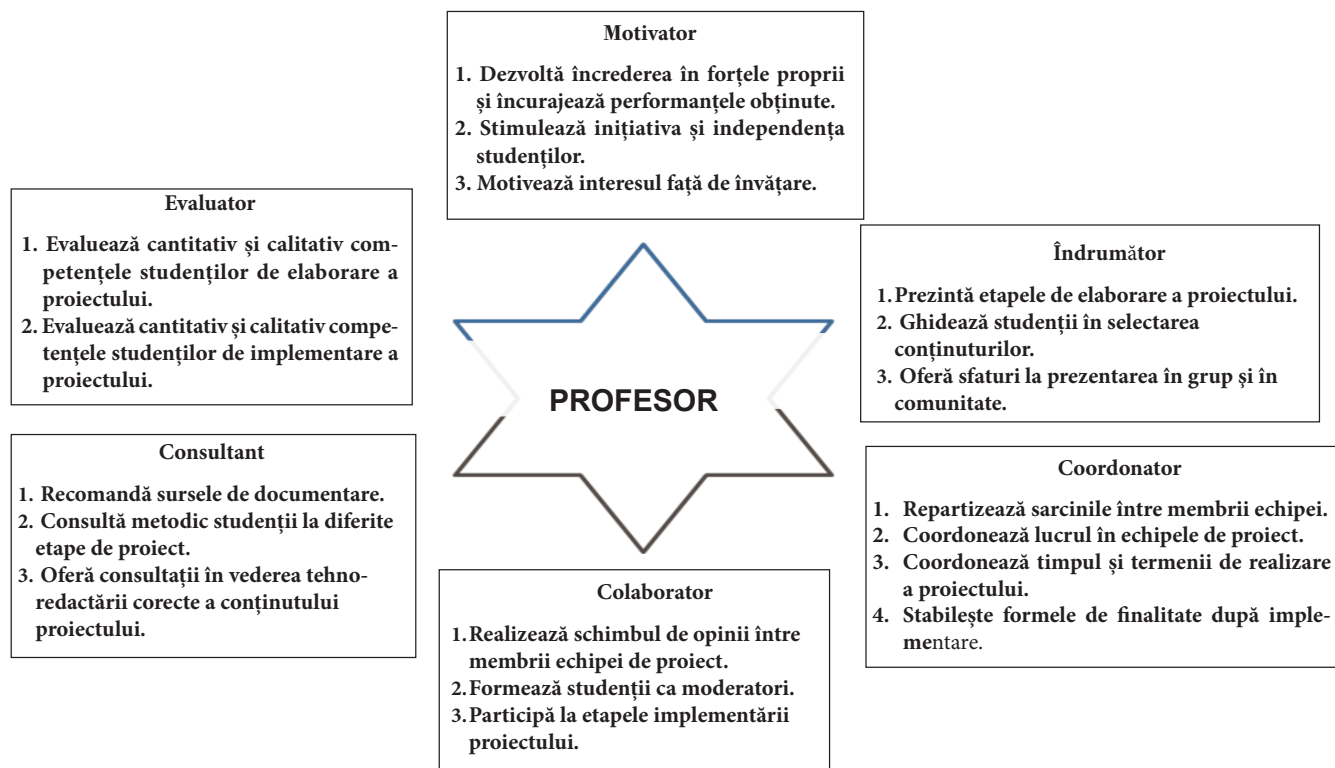

Fig.1. Rolul profesorului în elaborarea proiectului.

de depistare precoce și schimbarea calității vieții pacientului.

- Echipele de proiect valorifică rezultatele *proiectului de educație pentru sănătate* pentru a le aplica în viitor în activitatea profesională cu scopul de a informa populația comunității în prevenirea patologiilor chirurgicale și a reduce procentul morbidității în societate.
- Referitor la Colegiu ca organizație: are loc creșterea capacității instituționale, extinderea parteneriatelor, creșterea prestigiului în comunitate.
- În comunitățile locale se rezolvă unele probleme de educație pentru sănătate cu ajutorul studenților, având în vedere încărcătura mare a medicilor de familie, care adesea scot din vizor această activitate.

Concluzii și recomandări

1. Metoda proiectului de educație pentru sănătate are un caracter pluridisciplinar și poate fi valorificat pe larg de către cadrele didactice din colegiile de medicină, deoarece generează formarea multilaterală a viitorului specialist medical.
2. Implementarea proiectului de educație pentru sănătate poate

sta la baza proiectării educaționale, servind ca o modalitate de formare a competențelor de comunicare cu personalul medical, cu pacienții și cu rudele acestora.

Bibliografie

1. Bejenari M, Radu C. Metode și tehnici de evaluare. 2007.
2. Cojocaru M, Papuc L, Sadovei L. Teoria instruirii. Suport de curs. Chișinău, 2006.
3. Gherguț A, Ceobanu C. Elaborarea și managementul proiectelor în serviciile educaționale. Iași: Polirom, 2009.
4. Opran C, Stan S, Abaza B, ș.a. Managementul proiectelor. București, 2002.
5. Radu C. Aspecte ale implementării metodei proiectului în activitatea didactică. Conferința Națională de Învățământ Virtual, ed. VI-a. 2008;393.
6. Suhan C. Dezvoltarea comunicării orale a elevilor la lecțiile de limba franceză prin metoda Proiectului: autoreferat al tezei de doctor în pedagogie. Chișinău, 2009.
7. <http://schools.keldysh.ru/labmro/lib/polat2.htm>
8. http://www.provobis.ro/downloads/Buletin_informativ_RNCVR_3_2009.
9. <http://infoblogro.blogspot.com/2005/04/proiectul-metod-de-evaluare.html>
10. http://www.didactic.ro/files/2/folosirea_altor_instrumente_de_evaluare.do.